

Innst. 359 S

(2009–2010)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:109 S (2009–2010)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Olemic Thommesen, Sonja Irene Sjøli og Peter Skovholt Gitmark om likebehandling av offentlige og private tilbydere av barnevernstjenester og etablering av en nettportal

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne vil understreke at det er av stor betydning at man sørger for et kvalitativt godt barnevern når barn plasseres utenfor hjemmet.

Et godt barnevern er et barnevern med stort mangfold av tiltak og tilbud, med høy kvalitet og med god ressursutnyttelse. Private institusjoner og tiltak har mye å bidra med, og forslagsstillerne vil derfor sikre disse aktørene likebehandling i det offentlige barnevernet. Det skal være likebehandling av offentlige og private tilbydere av barnevernstjenester. For å sikre at det velges riktig tiltak av god kvalitet for det enkelte barn er det viktig med stor grad av åpenhet om innhold og kvalitet i det tilbudet barnevernet har.

Forslagsstillerne ser at det statlige barnevernet i dag har en rekke fordeler og konkurransevridende faktorer i sin favør, som bidrar til innskrenkninger i og avvikling av private tiltak og institusjoner. Forslagsstillerne mener man er i ferd med å miste en rekke faglige retninger og metodiske tilnærminger som kun er representert i privat regi.

For å styrke barnevernet mener forslagsstillerne det er nødvendig å sikre reell likebehandling av offentlige og private aktører i dette markedet. Forslagsstillerne anmoder derfor Stortinget om å be

regjeringen vurdere å innføre en bestillerportal, hvor alle tiltak i markedet ligger inne med all nødvendig informasjon. En slik portal vil være en Internett-basert tjenesteportal med et landsdekkende tjenestetilbud. Ved bruk av en slik portal ved innkjøp av tiltaksplasser vil det være underordnet om leverandøren representerer privat eller offentlig virksomhet.

Å være registrert i en slik portal vil være en garanti for at tiltaket er godkjent og kvalitetssikret. Forslagsstillerne mener det bør vurderes om tiltak som får pålegg om utbedringer, bør fjernes fra portalen hvis ikke utbedring av pålegg fra tilsynsmyndighet finner sted innen rimelig tid.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

«I

Stortinget ber regjeringen iverksette en utredning om utforming og innføring av en Internett-basert tjenesteportal med det formål å gi oversikt og et sammenligningsgrunnlag mellom tilbudene som i dag gis innenfor barnevernet, slik at det blir mulig å velge det beste tilbudet til det enkelte barn/den enkelte ungdom som skal plasseres utenfor hjemmet.

II

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om full likebehandling mellom private og offentlige aktører innenfor barnevernet.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Gunn Karin Gjøl, Gunn Olsen, Kåre Simensen og Arild Stokkan-Grande, fra Fremskrittspartiet, Solveig Horne, Øyvind Korsberg og Ib

Thomsen, fra Høyre, Linda C. Hofstad Helleland og Olemic Thommessen, fra Sosialistisk Venstreparti, Aud Karin Oen, fra Senterpartiet, Christina Nilsson Ramsøy, og fra Kristelig Folkeparti, Øyvind Håbrekke, er enig om at det er behov for å styrke barnevernet for å oppfylle barnevernlovens formål om å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, samt å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.

Komiteen viser til forslagsstillernes forslag om å innføre en internettbasert tjenesteportal som skal gi oversikt og sammenligningsgrunnlag mellom barnevernstilbudene.

Komiteen er enig med forslagsstillerne i at det er i alles interesse å bevare og videreføre all den verdifulle kunnskapen, kompetansen og erfaringen som finnes i barnevernssektoren i dag. Komiteen er enig med forslagsstillerne i at det er viktig med mangfold i barnevernssektoren.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser videre til brev fra statsråden datert 7. mai 2010 (vedlegg) der statsråden uttaler følgende:

«Det viktigste ved en barnevernsplassering er å sikre barnet et best mulig tilpasset tilbud. Jeg mener at den nåværende ordningen gir kommunene og Bufetat tilstrekkelig informasjon til å oppnå dette. Jeg mener videre at en internettportal av den typen forslagsstillerne av den typen forslagsstillerne skisserer, vil være av begrenset verdi fordi jeg vanskelig kan se at et slikt system vil bidra til å øke kvaliteten i barnevernets tilbud. Det er staten ved Bufetat som kjøper institusjonsplasser, og det skjer etter utlyste konkurranser. Det er derfor noe uklart hvilken nytte en slik portal kan gi. Portalen vil også kunne bli et fordyrende byråkratisk ledd, bl.a. fordi den vil måtte være oppdatert til enhver tid. Jeg vil derfor prioritere andre virkemidler som er mer hensiktsmessige for å øke kvaliteten i det statlige barnevernet.»

Flertallet slutter seg til disse vurderingene.

Flertallet viser til komiteens innstilling til Barne-, likestillings- og integreringsdepartementets budsjettproposisjon for 2010 (Innst. S. 14 (2009–2010) side 38 der komiteens flertall uttaler at forutsigbarhet og langsiktighet i barnevernet best kan ivaretas med bruk av offentlige institusjoner og institusjoner i regi av ideelle organisasjoner. Flertallet vil bemerke at private kommersielle institusjoner fortsatt vil være et viktig supplement til statlige institusjoner og institusjoner drevet av private ideelle organisasjoner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre merker seg statsrådens brev av 7. mai 2010 der det fremgår at han ikke ser noen hensikt i nærmere å vurdere en tilbudsportal for barnevernet. Disse medlemmer viser til at man har gode erfaringer med en ordning som dette i Danmark. Forslagsstillerne viser videre til at en portal ikke utelukkende er tenkt for det statlige barnevernet, men at også det kommunale barnevernet har et selvstendig behov for å orientere seg blant forskjellige tilbud. Disse medlemmer viser til at det under den rødgrønne regjeringen har vært et betydelig bortfall av plasser selv i en situasjon der behovet for plasser har økt. Disse medlemmer viser også til at antallet akutt plasseringer har vært økende, og at disse representerer betydelige merkostnader i systemet. Disse medlemmer mener en tilbudsportal ville gi bedre tilgjengelighet i formidlingen og være et positivt bidrag til formidling av plasser til riktig tid, pris og ikke minst sted. Disse medlemmer merker seg også at regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti ikke fører en politikk der alternativer til dagens ordninger tenkes prøvd ut. Disse medlemmer mener den prekære situasjonen i barnevernet burde tilsi en større bredde i utprøving av mulige forbedringer. Disse medlemmer vil peke på at bortfallet av mange tilbud i barnevernet har betydd en forringelse av tilbudet totalt sett, og at det er få tegn som tyder på at dagens system vil føre til større mangfold i noen del av barnevernet. Disse medlemmer mener det sentrale hensyn i barneverns politikken må være å sørge for et størst mulig mangfold av godt tilgjengelige tilbud, og at hensynet til barna i dette bildet må være det sentrale. Disse medlemmer mener således at spørsmålet om hvem som eier og driver barnevernsinstitusjonen er av underordnet betydning. Disse medlemmer vil i denne sammenheng peke på at Bufetat som eneste innkjøper av de statlige plassene har full kontroll med de avtalemessige forholdene, og at det gjennomgående er avkrevd full innsikt i det økonomiske beregningsgrunnlaget for de enkelte innkjøp. Disse medlemmer mener man må ha den forventning til Bufetat at de mestrer innkjøpsoppgaven uavhengig av eierskapet til virksomheten. Disse medlemmer vil videre peke på at svært mange av de private institusjonene er små og tuftet på initiativ fra mennesker som brenner for en metode/tilnærming og som etter eget initiativ organiserer en virksomhet etter gjeldende lovgivning for å realisere denne. Disse medlemmer mener dette er en berikelse for barnevernet totalt sett, uavhengig av virksomhetens organisasjonsform.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Fol-

keparti viser til forslagsstillernes forslag om full likebehandling mellom private og offentlige aktører innenfor barnevernet. Forslagsstillerne viser til at det statlige barnevernet i dag har en rekke fordeler og konkurransevridende faktorer i sin favør, som bidrar til innskrenkninger i og avvikling av private tiltak og institusjoner. Forslagsstillerne mener man er i ferd med å miste en rekke faglige retninger og metodiske tilnærminger som kun er representert i privat regi. Med gjeldende anbudssystem og med politiske føringer om at man skal begrense bruken av private aktører, står man i fare for å miste verdifull kunnskap, kompetanse og erfaring på områder hvor nettopp behovet for mangfoldig tilnærming er påkrevd for å kunne gi et forsvarlig og godt tilbud.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til statsrådets svarbrev der det understrekes at private kommersielle institusjoner fortsatt er et viktig supplement til statlige institusjoner og institusjoner drevet av private ideelle organisasjoner.

Flertallet er enig med statsråden i dette og vil understreke at alle private aktører ikke kan sees under ett. Ideelle organisasjoner og non-profitbaserte institusjoner har hatt, og har fortsatt, en grunnleggende rolle i utviklingen av det norske velferdssamfunnet. På mange områder var det nettopp disse som var starten på mange av de velferdstjenestene Norge har i dag. Disse har spesielle kvaliteter, verdier og vilkår som må verdsettes og tas i betraktning. Flertallet viser til at offentlige, kommersielle og ideelle aktører er gjensidig avhengige av hverandre. Uten en velfungerende stat fungerer ikke privat sektor, og ideelle og kommersielle aktører utgjør en viktig og selvfølgelig del av velferdssamfunnet. For at de ideelle institusjonene skal kunne utvikle seg videre på sine egne premisser må disse gis vilkår som er tilpasset deres kvaliteter og særpreg. Flertallet er tilfreds med at private kommersielle institusjoner fortsatt er og skal være et viktig supplement til statlige institusjoner og institusjoner drevet av private ideelle organisasjoner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til statsrådets svar til Dokument 15:1171 (2009–2010), hvor det fremkommer at avtale med barnevernsinstitusjon sies opp gjennom at Bufetat definerer vekk behovet for det avtalte tilbudet. I samme prosess gis det ikke anledning til å endre målgruppen, men avtalen sies i stedet opp, under henvisning til at det er «å anse som en vesentlig endring som ikke kan gjøres innenfor eksisterende avtale». Disse medlemmer er også av den oppfatning at avtaler ikke bør omgås gjennom å omdefinere behovet. Disse medlemmer understreker

viktigheten av et variert tilbud med god kvalitet, og synes private barnevernstjenester fortjener en likeverdig forutsigbarhet som de offentlige.

Disse medlemmer er bekymret over tempoet i regjeringens nedbygging av institusjonstilbudet for barn under 12 år, og mener man på denne måten vil havne i en situasjon hvor en blir sittende igjen med mange barn og ungdommer som har store behov for hjelp. Disse medlemmer legger til grunn at det er bekymringsfullt dersom det legges ned tilbud uten at det er alternativer på plass i forkant, og ber regjeringen ta hensyn til disse barnas behov ved å sikre alternative plasser før nedleggelsen skjer.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer følgende forslag:

«I

Stortinget ber regjeringen iverksette en utredning om utforming og innføring av en Internett-basert tjenesteportal med det formål å gi oversikt og et sammenligningsgrunnlag mellom tilbudene som i dag gis innenfor barnevernet, slik at det blir mulig å velge det beste tilbudet til det enkelte barn/den enkelte ungdom som skal plasseres utenfor hjemmet.

II

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om full likebehandling mellom private og offentlige aktører innenfor barnevernet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

I

Stortinget ber regjeringen iverksette en utredning om utforming og innføring av en Internett-basert tjenesteportal med det formål å gi oversikt og et sammenligningsgrunnlag mellom tilbudene som i dag gis innenfor barnevernet, slik at det blir mulig å velge det beste tilbudet til det enkelte barn/den enkelte ungdom som skal plasseres utenfor hjemmet.

II

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om full likebehandling mellom private og offentlige aktører innenfor barnevernet.

Komiteens tilråding

Bak komiteens tilråding står et flertall bestående av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og råer Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:109 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad

Helleland, Olemic Thommessen, Sonja Irene Sjøli og Peter Skovholt Gitmark om likebehandling av offentlige og private tilbydere av barnevernstjenester og etablering av en nettportal – bifalles ikke.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 10. juni 2010

Gunn Karin Gjul

leder

Øyvind Håbrekke

ordfører

Vedlegg

Brev fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til familie- og kulturkomiteen, datert 7. mai 2010

Dokument nr 8:109 S (2009-2010) om likebehandling av offentlige og private tilbydere av barneverntjenester og etablering av nettportal

Jeg viser til brev av 23.4.2010 vedrørende Dokument nr 8:109 S (2009-2010) representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Olemic Thommessen, Sonja Irene Sjøli og Peter Skovholt Gitmark. I forslaget heter det:

I

Stortinget ber Regjeringen iverksette en utredning om utforming og innføring av en Internett-basert tjenesteportal med det formål å gi oversikt og et sammenligningsgrunnlag mellom tilbudene som i dag gis innenfor barnevernet, slik at det blir mulig å velge det beste tilbudet til det enkelte barn/den enkelte ungdom som skal plasseres utenfor hjemmet.

II

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om full likebehandling mellom offentlige og private aktører innenfor barnevernet.

Jeg har følgende kommentarer til forslaget:

Forslagsstillerne skriver at åpenhet om innhold og kvalitet er viktig for å sikre at hvert enkelt barn får et best mulig tilbud av barnevernet. Informasjon om de enkelte barnevernsinstitusjonene må være tilgjengelig for alle, noe de mener ikke er tilfelle i dag. I dag er det i følge forslagsstillerne begrenset informasjon både om de tiltak staten har inngått avtaler med og statens egne tiltak.

Jeg er enig i at åpenhet er en forutsetning for et godt fungerende barnevern. På Bufetatets nettsider finnes informasjon om alle godkjente private barnevernsinstitusjoner i landet. I tillegg gis en oversikt over alle offentlige institusjoner, med opplysninger om adresse og type institusjon. Det viktigste ved en barnevernsplassering er å sikre barnet et best mulig tilpasset tilbud. Jeg mener at den nåværende ordningen gir kommunene og Bufetat tilstrekkelig informasjon til å oppnå dette. Jeg mener videre at en inter-

nettportal av den typen forslagsstillerne skisserer, vil være av begrenset verdi fordi jeg vanskelig kan se at et slikt system vil bidra til å øke kvaliteten i barnevernets tilbud. Det er staten ved Bufetat som kjøper institusjonsplasser, og det skjer etter utlyste konkurranser. Det er derfor noe uklart hvilken nytte en slik portal kan gi. Portalen vil også kunne bli et fordyrende byråkratisk ledd, bl.a. fordi den vil måtte være oppdatert til enhver tid. Jeg vil derfor prioritere andre virkemidler som er mer hensiktsmessige for å øke kvaliteten i det statlige barnevernet.

Videre skriver forslagsstillerne at dagens private barnevern er preget av mangfold, kompetanse og idealisme. Forslagsstillerne er bekymret for at dagens system, der statlige og private ideelle tiltak prioriteres, medfører tap av verdifull kunnskap, kompetanse og erfaring. For å styrke barnevernet mener forslagsstillerne det er nødvendig å sikre reell likebehandling av offentlige og private aktører.

I komiteens innstilling til BLDs budsjettproposisjon for 2010 (Innst. S 14 (2009-2010) s. 38) uttaler komiteens flertall at forutsigbarheten og langsiktigheten i barnevernet best kan ivaretas med bruk av offentlige institusjoner og institusjoner i regi av ideelle organisasjoner. Jeg deler dette synet, og departementet legger dette til grunn for sitt arbeid. Økt kapasitetsutnyttelse i statlige institusjoner er også et viktig virkemiddel for å redusere kostnadene i etaten. Det er ikke effektiv anvendelse av fellesskapets midler å la statlige institusjoner stå tomme. I tillegg er det et barnevernfaglig mål å redusere bruk av institusjonsplasseringer til fordel for fosterhjemsplasseringer. En konsekvens av dette er at bruk av private kommersielle institusjoner vil bli redusert. Slike institusjoner er imidlertid fortsatt et viktig supplement til statlige institusjoner og institusjoner drevet av private ideelle organisasjoner.

Departementet er i gang med å utrede mulighetene for å innføre restriksjoner på uttak av utbytte eller annet uttak av verdier i barnevernssektoren. Dette skal gjøres for å sikre at den statlige bevilgningen til barnevern kommer barna til gode.

